

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 71

Fylke: Rogaland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Time

Emne Giftefredig Ungdom

Bygdelag: Grøna bygdo

Oppskr. av: Eilert Tjensvoll

Gard: Tjensvoll

(adresse): Bryne

G.nr. 61 Br.nr. 3

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Eigs røynsla

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Ja. fordi her kjente dei folkje og viste ka dei duga til
2. Kejnte dei bara til de folk eller den slekt som ved komende det gjalt var runnen av hadde dei ikkje noke større å innvenda.
3. Ja. men dei hadde ikkje noke imod om dei kunne stiga i sosiallag
4. Ja, dog særlig døtrene
5. Ikkje alltid.
6. Både og. Større gårdeigara var særskilg intreserad i planlegje at garen kunne verta verande i slekta. Særleg gjalt dette om å få ein sonedotter som høvde i såmåte. Det var ikkje så nøye med den dateri so m skulle ut av huse som den som skulle kome inn. Om mor faren min er det fortalt at 3 av han søstre gifta seg kva der forstod med å gifta seg under sin stand. Om han sa ein av naboerne at : det er synd for han Per der vest systrene hans giftar seg så han er snart ikkje kkyrkegend.
7. Ja.
8. Ja. Søster og syskinbyte. Det var når 2 brøe vart gift med kvar sin syster eller når ekn vart fift med ei som hadde ein bror som var gift med syster til den fyrste.
9. Nr. 8 var ikkje etter noken avtale mellom foreldri
10. Man var lite begeistra for giftermål med syskenbarn Det gekk ann når man viste at der ikkje var arvefalterer tilstede . Arvebelas nig av f.ek. sindsyke og lignende kunne man ikkje godkjenne. Lenger ute i skyldskapen var alltid mindre jo lenger ut mann kom
11. Nei
12. Ja.
13. Nei ikkje meir enn dei ulemper man kunne få ved å bli f. eks. utvist frå heimen

14. Ja.
15. Nei. Men me kjenner til den skikk at når et brudepar var på veg til kyrkje og for framom ein gar så vart der skote men dette var til æra for brudeparet
16. Ja. Me har døme på at når ei dotter f.eks. doteri til presten ville gifta seg med ein bondegutt så vat hun sendt bort til slektningar helst så langt vekk som muligt for at hun kunne koma saman med andre og i det nye meliø gløima den fyste.
17. Ja. Dei som kom frå fatige heimar, slike som husmandbarn far og morlause og slike som ikkje hadde noken førmyndere eller foresatte som kunne blanda seg inn i forholdene
18. Ja. Enkjer med gard og garajenter var sær i vinden og mangled aldri friare og kunne derfor meir velja end andre.
19. Ja .Og då dei økonomiske forhold spelte ein så stor rolle som den gjorde i dei tider er det klart at dei som hadde nike på kistebotten stod høgt i kurs og då spelte ikkje alderen noken større rolle.
20. Ja Men eg kan ikkje no huske hvad det egentlig var Husker bare at det var noget som skulle gjerast 3 torsdagae etter kvar nadre og då dei då spegla seg i vatten skulle dei sjå den dei skulle gifga seg med. Eg kjenner døme på kor leis tiltøkne gjentae kunne ta sagan i sin hånd . Ei gjenta heite Berit Årestad. Hun var så glad i ein gut som heite Tore Lende. Denne nomne vera lit tung i sessen angående frieri Ein måneskinklar kveld tok Berit på seg et lagen og kraup opp i en Raun som stod oppå ein sæjering der vegen jekk fram um frå Lende. Då Tore kom forbi sa Berit: Gifta deg Tore. Tore såg opp og fek auga på skikkelden i Raunen og så : Søde gus engel ken skaa eg ha? Berti Årest. Berit :rest. Brudlaup var der.
21. Nei
22. Ukjendt
23. Ja
24. Det er vel neppe slut enno.
25. Natlaupar
26. Ja. Natlaupar var når der var fleire som for rek garane i mellom og uten å tenkje på noke frieri. Nattefriing var når ein gut gjekk til ei gjenta for å fri og få seg ei kona
27. Det var der ikkje noke fast vvgjersle.
28. Ja. Ellest kunne det vera farlig at vedkommande vart klaga for presten

- 29. Nei. Dei kunne vera frå ynse kantar
- 30. I den tid var her ikkje andre sosiale lag enn bønder
- 31. Nei det var helst laurdagskvellen og då serlig i den mørkaste tid så det var meir vanskelig og sjå kem det var som for rek
- 32. Ja
- 33. Dei gjekk isaman
- 34. Ja,men det var til enten å arbeida for seg sjølv eller til å gå på vitjing hos skyldfolk.
- 35. Helst laurdagskvellen . Guðskelov- torsdag er ukjent her
- 36. Nei,men sjølvsakt var der ikkje nogen som gjekk når der var lik på gården,av vyrdnad for døden
- 37. Gruppe friing er ujjendt her. Friaren gjekk der der var ei gjenta som dei var giftande.
- 38. En sådan flokk kjem inn under natelauperi
- 39. Nei
- 40. Til å begynna med, før det var avgjort om friaren ville verta godteken, måtte ein fara stilt .Det ville vera leit skulle det visa seg ein fekk avålag ville den uheldige verta til spott og løye når det vart kjendt blandt folk
- 41. Var det guttar som var antagelk og velvyrde bland folk så såg dei med velvilje på saken. Var friaren mindre likt var det værre.
- 42. Var friaren antagelig så blei han modtatt uten kruseduller Der fantes nokk dei gjenter som var litt kostbare men då kunnedei også risikera at friaren gjekk sin veg
- 43. Enkelte.
- 44. Likeså
- 45. Massefriing var ikkje alvårlig meint.
- 46. Det er ikkje godt å seia.
- 47. Ja
- 48. Ja. Helst ein annan kveld
- 49. Ja. sjå spørsmål 40
- 50. Ikkje noken fastsett regel.Det var opp til den enkelte
- 51. Her var det bara forlovelsesringen som var bindande.
- 52. Ja. Det var dei andre guttane
- 53. Denne skikken er ukjent her
- 54. Er meg ukjent
- 55. Likeså
- 56. Ikkje før dei hadde veksla ringa
- 57. På jåren har me ikkje sætra
- 58. Ja
- 59. Nei
- 60. Nei
- 61. Ja.

- 4
62. Ja
  63. Nei ikkje på kyrkjebakken
  64. Nei
  65. Nei
  66. Nei
  67. Der var gjestebod både jul, påske og pinse kor skyldfolkk vitja kvar andre. Ved barnedåp var det fadrane som var innbudte ved gravferder var det skyldfolk ,vebner og granner
  68. Nei
  69. Det var vertsfolkeme
  70. Stabbedansen er ukjendt her.
  71. Veit ikkje
  72. likeså
  73. Veit ikkje
  74. Ja
  75. Ja. men ikkje dans
  76. Ja.
  77. Det var ikkje vanlig med gavor
  78. Nei
  79. Veit ikkje
  80. Nei
  81. ?
  82. ?
  83. ?
  84. ?
  85. ?
  86. ?
  87. ?
  88. Ja.
  89. Ukjendt på jæren då her ikkje er skog
  90. Nei
  91. Nei
  92. Ukjendt
  93. Ja.
  94. Ja. Dei gjekk saman
  95. Nei
  96. Veit ikkje
  97. ?
  98. Nei
  99. Veit ikkje
  100. Ja. Man fekk lov til å dansa i enkelte heimar helst der der var mange ungdommar i huset. og ellest hos frilynge folk som gjerne såg ungdommen leika seg
  101. Ja. Marstell var der ikkje

5
102. Det gjorde ungdommen sjølv. Der var alltid noken av desse som kunne spela trekkspel

103. Der var ikkje utgifter å dekkja. Husst fekk man fritt

104. Nei. Man song til dansen eller tralla

105. Nei. Her er ingen skibakkar på jæren

106. Vil anta det

107. Nei

108. Nei

109. Reljøse grunnar

110. Ja

111. til og med 127 ukjendte her.

128. Ja.

129. Ja. Her hadde man den skikken at hvis ei gjente cria men fekk nei, så skulle gutten gi gjenten enten et par hansker eller eit kjloety.